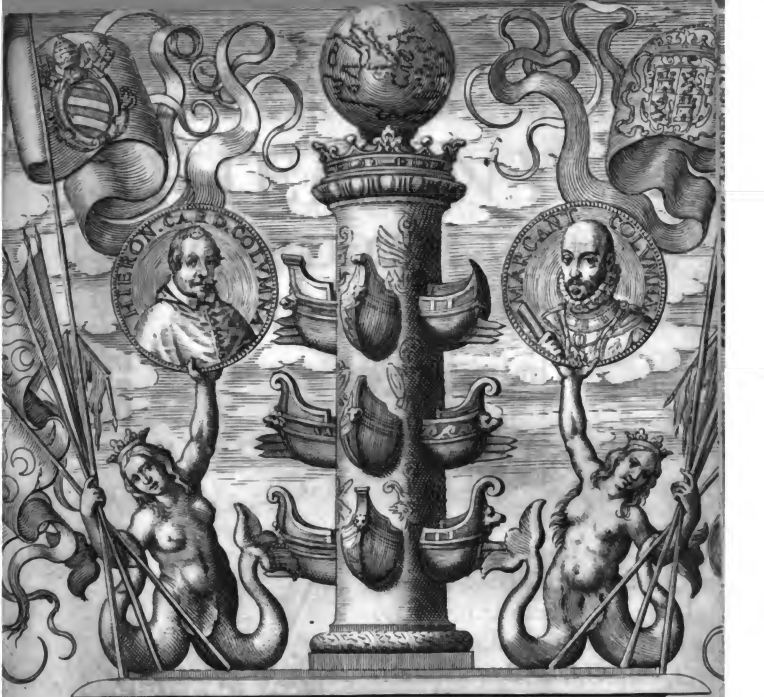

COLVMNA ROSTRATA

seu

PLAVSVS TRIVMPHALIS

MARCI ANTONII COLVMNÆ

emodulatus

Inter Philoſophicas theſes Vincentij Centurioni Genuens. in Coll. Romano Societ. IESV

AVSPICIIS

HIERONYMI CARD. COLVMNÆ

ARCHIEPIS. BONONIENSIS

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

EMINENTISSIMO PRINCIPI

HIERONYMO CARD. COLVMNAE ARCHIEPISC. BONONIENSI

VINCENTIVS CENTVRIONVS GENVENSIS F.

VICTOR, Cn: olim Duilius, Imperator fortiſsimus apud Liparas, primùm merſa & fugata hoſtium claſſe, maritimum egit triumphum. Erraui, Duilius, Quiritium inuictiſſimus, non contentus vnius diei triumpho, per vitam omnem, vbi à Senatu rediret, præluccre funalia, præcinere ſibi tibias iuſſit, quaſi quotidie triumpharet. Quid ni? MARCVM ANTONIVM COLVMNAM tuum (dicerem) Eminentiſsime Cardinalis, niſi publicum eſſet terrarum orbis bonum. Quid ni, inquam, liceat mihi, Imperatorem fortiſsimum, triumphali iterum pompa ſpe-

Digitized by Google

tandum exhibere,tibias inter atque concentus. Tuos ero ſacros olim in toga triumphos, quorum mihi ſilentium impono, æternum concinet admirabunda poſteritas, cui hoc vnum maxime inuideo, quod poterit geminatis triumphis,

CAPITOLINIS
addere
VATICANOS.

PRO-

ed by Google

PROTHEVS
SEV
VATICINIVM

TYBRI quid ceſſas, Pater alme Tybri,
Pande, centenis ſinuoſa velis
Roſtra, quid ceſſas, PIA Romuleis
Claſſica ſignis.
Solue, viciſti, tibi magnus auſpex
Certior Protheus fauet, & frementũ
Rector vndarum, tibi fœderatis
Militat Auſtris.
Vrbis æternæ columen, COLVMNA
Magnus, ad pugnas iterum, ad Triumphos
Te vocat rurſum Actiacos, ad arma,
Rurſus, ad arma,
Ad nouas rurſum ciet aura claſſes
Ad nouas rurſum vocat vnda lauros
Ad ſuas, Iſthmus rapit, & Propontis
Barbara fauces.
Fallor, ingentes Tyberina late
Remigant puppes freta, iamque terna
Claſſe, bellatrix pietas, ſuperbos
Fertur in hoſtes.

Digitized by Google

Iungit æratas ab vtroque puppes
Littore, Hiſpanis famulata regnis
Agmina, ingentis moderator ingens
AVSTRIA Claſſis,
Iungit, & puppes leo bellicoſas
Aliger centum, æquoreo triumphans
Marte, dotali, maris Imperatrix
Adria ponto.
Thracium toto licet vndet armis
Littus inſurgens pelago, tegantque
Mille, cognatum mare, Boſphoraxis
Carbaſa ventis.
Mille lunatis freta vaſta velis
Remiges ſcindant licet, & recurua
Mobiles errent, Scythica innatentes
Abiete Turres.
Tybri, viciſti, tua, ſi, COLVMNA
Magnus, & Sceptro potiore Princeps
Roſtra ad Euxinas iubet euagari
Romula fauces.
Ille, ſeu ventis tumet æſtuoſis
Pontus, auritos Zephyros, & Euros
Lenè turgentes vocat, & vocati
Aequora mulcent.
An & ad bellum ſociale, triſtis
Nauita vmbrarum, & Stygiæ paludis
Portitor, qua non licet inſepultos
Ducere manes,

by Google

Et ſuam toto Phlegetonte claſſem,
Tænari vires, Erebique centum,
Vna turmatim vehit, vna, centum
Cymba maniplos.

Tybri viciſti, licet ille dirus
Rector vmbrarum, tibi foederatas,
Et Deo caras acies, iniquis
Prouocet armis.

Tybri, cognatas Erebi cohortes
Si mouent Thraces, Stygiumque contra
Vulgus audendum eſt; & Auerna, pugnandum
Agmina, contra eſt;

In tua vltrices rabioſa diræ
Damna inhorreſcant licet, infremantque,
Vt pia hoſtiles ſociata turbent
Foedera Erynnes.

Iamque ciuili rubuere ferro
Arma, iam pugnant ſocias in iras,
Bella iam muſſant, habitura nullos
Bella Triumphos.

At potens armis, tuus ille Tybri
Sanguis heroum, Latiæque ductor
Claſſis, audaces nouus inter hoſtes
Pugnat Achilles.

Ilicet forti generoſus auſu
Sternat vt Thraces, Aſiæque Regem
Sternat, irato, minor haud Achille
Fulminat haſtam.

Digitized by Google

Ille & inſanos vbi miſcet æſtus
Flamma & hoſtiles caluere rixæ,
Inter æquatas acies, amico
Foedere iunctas.
Quantus annoſa Pylius ſenecta
Claſſis Argiuæ Proceres, potenti
Mulcet interdum alloquio, & ſonoræ
Flumine linguæ.
Talis, & magnus tuus ille Neſtor
Conſili gnarus, ſenio ille mentis
Maior, aſt, æuo minor, & trecentis
Iunior annis.
Lenit inſano leue vulgus æſtu
Concitum, & ſæuis in iniqua claſſem
Arma debacchantem odijs, amico
Foedere vtramque.
Iungit, inque hoſtem ciet arma Thracem,
Arma Romanus mouet arma ductor,
Et rebellantem regere, auſpicato
Numine claſſem.
Edocet, bellum tuba iam laceſſit
Roſtra ſubſidunt, viden, vt triremi
Vectus ingenti tonat, inque ſæuos
Fulminat hoſtes.
Fulminat, certo metuendus ictu
Victor, & rurſum Ambracias per vndas,
Maior Auguſtus, meliore felix
Omine pugnat.

TRI-

Digitized by Google

TRITON

SEV

PVGNA

AT quò frementes magne parens equ
Neptune, curru vectus eburneo,
(Quo frena tendis) quo ter inge
Aequoreæ dominator aulæ.
Siſte implicatis lora iugalibus,
Audin, canorus rauciſono increpa
Stridore Triton, & refuſo
Vnda fremit, tremit unda pon
Iam bella Thraces, iamque ferox Scytha,
In arma feruent, ſtringit acinacem
Ferale ſceptrum, claſſis, ingens
Odriſiæ, moderator Alim.
Hinc bella, fortes, tergemini Duces
COLVMNA Magnus, maior & AVSTRIA,
VENERIVSque in damna Thracum,
Adriacas ſociauit alnos.
Iurata cælo pectora, foedere
Sancita amico, queis Pia, in impios
Armantur hoſtes ſceptra, centum
Sceptra ducum famulata turmis.

Digitized by Google

Neptune, pugnas inter Achaicas,
Queis arſit ingens, Ilion, Ilion
Fumante Troia, cum reſedit
In cineres, tenueſque flammas.
Sigea, non tot per freta, bellicas
Egere claſſes, moenia cum tua,
Duces Micenei, & biluſtri
Pergama, cum quaterent duello.
Cum lecta pubes Dorica, claſſicis
Aduecta Graijs, Dardanidum domos
Euertit, & fatale bellum
Pergameæ minitatur vrbi.
Neptune, multis horrida prælijs
Pugnata forti bella ſub Ilio,
Omitte mirari, cadentis
Fumum & opes, cineresque Troiæ.
Licet feroci belliger impete
Aiax, & ipſis Cælitibus metus,
In arma Tydides, in ipſos
Arma rotet, furioſa diuos.
Fratresque Atridæ magnanimi licet,
Vllique Achilles cedere neſcius,
Aſtuque Vlyſſes, prouidisque
Conſilijs, generoſus heros.
In arma ſurgant, Dardanidum licet,
Hinc bella magnus Priamides, mouet
Hector, renaſcentisque Troiæ
Conditor, Aeneadumque ſoſpes,

Antenor audax, & tua, cælitum
Rex magne, proles Laomedontia,
In bella Sarpedon, in hoſtes,
Troiugenis fremat acer armis.
Spumauit altis aggeribus cruor,
Albentque canis, Acroceraunia
Maiora, Theucrorum & Pelaſgorum
Oſſibus, erubuere paſſim.
Exæſtuanti Dardana ſanguine
Ad littorales flumina vortices,
Viamque, nec Xanthus, nec ingens
Heu Simois reperire in æquor.
Tunc viſus, heu quas, quas animas, mare
Iniurioſis fluctibus obruit,
Cum bella decertata, toto
Infremuere cruenta ponto
Alterna circum claſſica, cum ferox
Vrgeret hoſtes Hector, in Hectora
Cum ſeſe Acchilles, fulminanti
Enſe rapit, meditatus iras.
Neptune, Magnum Heroa COLVMNIVM
Sin bella in hoſtes horrida perfidos
Spectaſſe bellantem liceret,
Maior erit tibi, maior vnus.
Achille maior, maior & Hectore.
En qua citatis præcipitat fugam
Syrochus auſtris, ſolus vrget,
Solus in arma fremit COLVMNA.

Pertane.

Pertane, ſi Prætoria, ſi tua
Incenſa flammis puppis inæſtuat
COLVMNA, ſi neſcis. COLVMNA
Fulmineos iaculatur ignes.
Vexilla ſignis mille bicornibus
Si cernis, Aſſam, fractaque robora,
Errare Naupactea circum
Littora, & Ambracias per vndas.
Diſiecit, euertitque COLVMNIVS,
Hæc nempe Ductor, nec Pater Aeolus
Maiore quondam vi, triremes
Sæuijt in Phrigias, ſonoris
Bacchatus Auſtris & crepitantibus
Luctatus Euris, cum pelago obruit
Claſſem fugacem, & membra paſſim
Dardanidum intumulata ponto.
Iacent auaro, fulmineum rotet
Scit quantus enſem, haſtamque COLVMNIVS,
Et Turca, & imbellis Gelonus.
Magna, ſed hac cecidiſſe dextra.
Laus magna, victis, emptaque funere
Sat glorioſo vita rependitur,
Centena Thracum, fortis heros
Lecta Ducum ſpolia, immolauit.
Vmbris & Orco. ſic premit, impios,
Sic vincit hoſtes, Auſonidum potens
COLVMNA ſic Thraces, ſuperboſque
Odriſios domat, & triumphat.

Digitized by Google

S Y R E N

SEV

TRIVMPHVS

ARma quid Triton, quid opima toto
Aeqaore exundant ſpolia, inſepul
Noſtra quid tantū, Ionias per vnd
Oſſibus albent
Littora? en curſu vaga diſcolori,
Purpurans toto rubet vnda ponto,
Quin et in valles pelagi vſq;, & vſ
Tethyos aulam. (a
Murmur auditum, fremituſque late,
Et reluctantum velut inter æſtus,
Horror armorum, ſtrepituſque aquarum im-
mane frementum.
Arma fraternis iterumnè certant
Arma, ventoſis odijs, in Eurum
Auſter, inque Auſtrum Boreas, laceſſunt
Mutua rurſum
Bella, Phlegreis iterumnè campis,
Terra deſuetas meditetur iras?
Et giganteos mouet annè rurſum
Aetna tumultus?

Fare,

Digitized by Google

Fare, ſic Regina potens, aquarum
Imperat, Triton age, quid moraris,
Adſum ego, tanti reditura, Syren
Nuncia plauſus,
Bella nec certant Aquilo, aut procellis
Africus, nullos fremit inter æſtus
Aetna, phlegreas tacitura nunquam
Aetna ruinas.
Vnus in Thraces metuendus hoſtes,
Romulus Mauors, ciet æqua noſtris
Bella ſub regnis male peruicaces.
Victor in hoſtes.
Vicimus, Triton ait, & COLVMNA
Auſpice, effuſis mare plaudit vndis,
Vicimus, multo rubere cernin
Sanguine Tracum.
Littora, ad plauſus age bellicoſos,
Et triumphales famulata currus,
Feſta Syrenum noua blandientum
Agmina Syren
Duc, age, at cerno, en comites ab vndis
Remigant, lectæ comites, vt adſunt
Voce concordes, numeriſque pulſant
Plectra ſonoris.
Ilicet tanti leuis aura plauſus
Non fuit, ponto fragor vſque ab imo
Creſcit, & vocis reſonantis, ingens
Ludit imago.

En

by Google

En hydaſpeis operoſa gemmis
Purpurat moles, & Erythra currus
Tota in auratos fluit, vndulato
Lucida textu.
Hæc tibi Princeps decora, adlaborat
Feſta Syrenum manus, & ſuperbam
Addit ad pompam, pretioſa auorum
Nomina Regum.
Cerne, vbi gemmæ irradiant, thiaras
Fingit vndanti triplices Iaſpis
Crine, adoratum ſuperis, & imis
Nomen obumbrat.
Nomen Auguſtum, Auſonidum Parentis
Nomen à forti minor eſſe. Marte
Si poteſt, maius tamen & tuarum
Pondere laudum
Grandius, Romæ pater, atque cuſtos
Magne, at aduerſum ſimili locatum
Nomen, hærebat ſolio, notatumque
Ordine certo,
Signat hæredem, latias habenas
Cura cui tandem regere, & coronas
Cingere auguſtas, redimita circum
Tempora frontem.
Omen ò quantum, libet auſpicata
Laude ſortiri, tibi Roma nomen
Dulce proh quantum, viden illa, puri
Nectaris, illa.

Digitized by

ſellis inuentrix, & alumna roris,
les, vt circum obſequioſa, amico
æret obtutu, & ſibi dedicatum
Prouida nomen
ambit, vt fingat, præit affuturum
minis tanti pretium, ſuæque
audis affinem, præit illa, certo
Omine famam.
icet regnata Apibus ſalutat
temmata, & melli noua BARBERINO
)euouet laudum decora, & verendum
Nomen adorat.
lut COLVMNENSES, generoſa faſtus
ignat, & ſceptris noua Vaticanis
.egna deſpondet, tibi dulciores
Melle, COLVMNA
Magne, cui mores, placidoque vernat
)re maieſtas, age BARBERINAS,
4ut COLVMNENSES, apis, ad curules
Inſtrue gemmas.
Hæc tibi, ò PRAESVL, ſimulata, PRINCEPS
Vota, dum Syren vouet, augurali
Luce virtutum, tua fata, diſce,
Pronuba fata,
Mille in ingentes animas, beatum,
Diſce quo creſcis genus, & tuorum
Laude maiorum fruere, & futuris
Plaude triumphis.

SY-

Digitized by Google

SYRENVM
AC
NEREIDVM
MANIPVLI LVDIBVNDI
NEPTVNVS CVM TRITONIBV[S]
LAVREATIS.

MEllitiſſima SYREN,
Clamoſiſſime TRITON,
Agite alternos reddite plauſus
Claſſis, laurigeris vecta triremibus
Solue per Ionios victricia carbaſa flu
Diues honorum regia claſſis, (*ctu.*
Toto victrix æquore claſſis
Ambracios populata ſinus,
Non tu purpureis foeta corallijs,
Sed multo Thracum reſperſa cruore
Non velis pretioſa tumentibus oſtro,
Sed laceris, fractisque hoſtilibus vndique ſignis.
Te Roma, portus Roma victorum, alueo
Expectat reducem Tybridis aureo.
Claſſis io victrix Tyberina ſub oſtia, victrix
Claſſis io noſtris Prætoria remigat vndis,
Mellitiſsima SYREN,
Clamoſiſsime TRITON,

Agite

Digitized by Google

Agite alternos, reddite plauſus.
Ambracios inter Scopulos, & Echinadas inter
Ioniosque ſinus, & littora Naupactea,
Quæ magnum celebret fama COLVMNIVM,
Quis mihi proſtratosque Duces, domitosque Tyrannos
Ingenti referat vulnere ſaucios.
Age Triton ære rauco
Nomina redde.
Aſſam fulmineo cadit obrutus ictu
Alim ſanguineis tumulatur in vndis.
Age Triton, ære rauco
Nomina redde.
Præcipiti fugitiuus abit Lucialius Euro,
Captiuo infrendit Carealis compede vinctus,
Age Triton, ære rauco
Nomina redde.
Obruitur ponto Caracoſſa minanti.
Mæret in ignota Syrochus arena.
At quò ſceleſte, quò fugis
Dux Odriſiæ maximæ claſſis.
Age Triton, ære rauco
Nomina redde;
Quò, quò, tendis iter, quò miſer, æquora
Quæ disiuncta procul ſubis,
Quo Pertane fugis, Pertane quis impulit ardor,
Quæ rabies Pertune, quis horror,
Quis timor, aut dolor, aut furor, increpat, incitat, vrget,
Rate veliuola, pede præcipiti, fuga volubili.

Ille

Ille ferox animis, indignatusque timere,
Et fugit, & laceram Ionio dolet æquore claſſem,
Hoſtes cedite, cedite Thraces
Sirochus, Caracoſſa, Alim, Luicalius, Aſſam,
Cedite, Pertane, & Carealis cedite, Thraces
Cedite, cedite Thraces.
Age præcipetes naufraga curſus
Celer Ionio Claſſis in æquore,
Fracta remis, nuda malis, intonata fluctibus,
Hoſtes cedite, cedite Thraces,
Et ferro, & facibus proſtrati, & in æquore merſi
Cedunt, & furijs præcipitantibus
Martem indignantur, & arma.
Mellitiſſima SYREN,
Huc age comites, age Syrenas
Ad cantus, ad plectra voca. Oceanitides omnes,
Adeſte Syrenes, adeſte,
Ad plectra Syrenes, ad cantus.
Adeſte Syrenes, adeſte
COLVMNA bello victor æquoreo meus
Tranquillat inquieta monſtris æquora
Horrenda Thracum monſtra dum victor domat.
Adeſte Syrenes, adeſte,
Ad plectra Syrenes, ad cantus
COLVMNA Claſſe victor Odriſia meus,
Orbem ſereno rurſus illuſtrat dies
Solem reducens, Thraciam Lunam fugans.
Adeſte Syrenes, adeſte,

Ad

Ad plectra Syrenes, ad cantus,
COLVMNA magno maior Auguſto redis,
Non hoſte victor foemina, aut trepido Scytha,
Sed Thrace domito victor ingenti redis.
Adeſte Syrenes, adeſte,
Ad plectra Syrenes, ad cantus,
Roſtrata ponto qua COLVMNA, claſsicis
Armatur ſpolijs ardua, ſiſtite,
Hic Martem æquoreum HEROA COLVMNIVM
Aeternis celebrate Triumphis.
Adeſte Syrenes, adeſte
Ad plectra Syrenes, ad cantus.
Adſumus omnes
Heroum ſequimur gentilia ſigna tuorum,
Romana SYREN, adſumus
At, at recentes iungite laureas,
Palmisque nouas addite palmas.
Victrices iterum iuratis puppibus alnos
In Thraces agite, irruite, atque impellite remos,
Implete claſſes, ite vocantibus
Fatis Quirites, bella rurſum
In trepidos hoſtes in Thracum armate ruinas.
Mellitiſsima SYREN,
Clamoſiſsime TRITON,
Agite alternos reddite plauſus.
Claſsis io victrix Tyberina ſub oſtia, victrix
Claſſis io noſtis Prætoria remigat vndis.

FINIS.